

«الفرقان»؛ تفسیری که تحسین علامه طباطبایی را برانگیخت

یکی از تفاسیر معاصر که توانسته از جهات مختلف مورد تحسین قرار گیرد و نظر اهل علم را متوجه خود سازد تفسیر «الفرقان» اثر آیت‌الله محمد صادقی تهرانی است.

یکی از تفاسیر معاصر که توانسته از جهات مختلف مورد تحسین قرار گیرد و نظر اهل علم را متوجه خود سازد تفسیر «الفرقان» اثر آیت‌الله محمد صادقی تهرانی است.

به گزارش اینکنا، یکی از تفاسیر معاصر که توانسته از جهات مختلف مورد تحسین قرار گیرد و نظر اهل علم را متوجه خود سازد تفسیر «الفرقان» اثر آیت‌الله محمد صادقی تهرانی است.

«الفرقان» یک دوره تفسیر کامل کل آیات قرآن کریم است که در سی جلد، طی چهارده سال به زبان عربی تالیف شده است. نقل است علامه طباطبایی با دیدن چند جلد از این تفسیر، آن را موجب روشنی چشم و مایه افتخار دانسته است. درباره نویسنده «الفرقان»

محمد صادقی تهرانی (۱۳۰۵-۱۳۹۰ شمسی) فقیه و مفسر شیعی در سده چهاردهم شمسی بود. وی از بزرگانی چون آیات عظام محمدعلی شاه آبادی، محمدحسین زاهد، باقر آشتیانی، سیدصدرالدین جزایری، مهدی آشتیانی، احمد آشتیانی، سیدابوالحسن رفیعی، آیت‌الله بروجردی و علامه طباطبایی کسب فیض کرده بود. ویژگی صادقی تهرانی در این بود که محوریت علوم اسلامی را بر پایه قرآن می‌دانست و به نقد روش‌های متداول در حوزه‌های علمیه شیعی می‌پرداخت.

صادقی علاوه بر فعالیت علمی، پیش از انقلاب، از مبارزین سیاسی بود و در سال ۱۳۴۱ش به سبب سخنرانی تند در مسجد اعظم قم علیه محمدرضا پهلوی تحت تعقیب قرار گرفت. او هفده سال در کشورهای عربستان، عراق و لبنان در کنار فعالیت‌های علمی، علیه حکومت پهلوی فعالیت می‌کرد و پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران در برخی شهرها نماز جمعه برپا کرد، اما بعد ها تا آخر عمر فقط به تالیف و تدریس اشتغال داشت. او تألیفات بسیاری دارد که تفسیر سی جلدی «الفرقان فی تفسیر القرآن بالقرآن و السنه» یکی از تألیفات اوست. ویژگی‌های تفسیر

روش تفسیری صادقی تهرانی، روش قرآن به قرآن است. وی صراحتاً اعلام می‌کند: «همه شیوه‌های تفسیری نادرست است، جز شیوه تفسیر قرآن به قرآن و این همان شیوه تفسیر پیامبر(ص) و امامان(ع) است. بر مفسران لازم است که این روش تفسیری را از معلمان معصوم فراگیرند و در تفسیر آیات به کار بندند». در جای دیگری می‌نویسد: «روش‌های تفسیری، از دو حالت بیرون نیستند؛ یا تفسیر قرآن با قرآن هستند و یا تفسیر قرآن با رأی».

نکته دیگر اینکه صادقی تهرانی کل الفرقان را به طور کامل و بدون استثناء پس از تدبّر و تدریس به دو زبان عربی و فارسی و بررسی دقیق و مکرر آیات، تألیف کرده است و به همین خاطر در زمره اولین تفاسیری است که پس از تدریس کامل تفسیر کل آیات قرآن، نگاشته شده است.

یکی از ویژگی‌های الفرقان پرداختن به مسائل اجتماعی است. تفسیر الفرقان نسبت به طرح مباحث اجتماعی و واقعیت‌های موجود و مورد ابتلای جامعه اهتمام دارد و در جای جای تفسیر به مناسبت، گاه به صورت فصلی مستقل و گاه در ضمن تفسیر یک آیه به صورت مبسوط، متعزّض مسائلی همچون نظام حکومت، اقتصاد، حقوق و جایگاه زن، شورا، وحدت مسلمانان، طبقه‌های اجتماعی، چند همسری، تاریخ سه گانه پرستی و ... شده است و با استفاده از آیات به اظهار نظر و یا نقد و ردّ دیدگاه‌ها پرداخته است.

مسئله دیگری که حائز اهمیت است این است که این تفسیر به فقه الاحکام به صورت مبسوط و استدلالی پرداخته است. در تاریخ تفسیر کم نیستند تفاسیری که به آیات الاحکام و مباحث فقهی روی داشته‌اند مانند تفسیر قرطبی، اما طرح مباحث فقهی در این تفاسیر بیش تر به صورت بیان مسائل و به گونه غیر استدلالی بوده است. ویژگی تفسیر الفرقان این است که با حفظ گستردگی بحث، به صورت استدلالی و اجتهادی وارد مباحث فقه آیات الاحکام شده است.

یکی از ویژگی‌های مهم تفسیر الفرقان، که شاید همانند نداشته باشد، استفاده از متون عهدین است. نقل متون عهدین در

راستای دو هدف کلی صورت گرفته است: یکی تایید مفاهیم و گزارش های قرآنی مانند بشارت های پیامبر و داستان های بنی اسرائیل و دیگر نقل ناهمگونی ها و تحریف های موجود در عهدین. در زمینه داستان های تاریخی و قصص پیامبران، مفسر بر این باور است که نباید پا را فراتر از آنچه آیات مطرح کرده است گذاشت و نباید وارد جزئیات شد. تعبیری که همواره در این زمینه به کار می برد این است «فلنسکت عما سکت الله»، روایاتی را هم که در این زمینه ها رسیده است بی اعتبار می داند و گاه از روایات اسرائیلی می شمرد.